

خانه امام جمعه

معرفی: خانه امام جمعه ابتدا، محل سکونت میرزا آقاخان نوری، صدراعظم ناصرالدین شاه بود. بعدها امام جمعه تهران آن را خرید و در آن ساکن شد.

روز هفتم

۴

عمارت اعیان

حاج سیدابوالقاسم امام جمعه، پسر ارشد سیدزین الدین امام جمعه ونوه دختری معیر الممالک (نظام‌الدوله) بود که پس از فوت پدر، امامت جمعه و تولیت مسجد امام را بر عهده گرفت و چندی بعد با شکوه‌الدوله، دختر مظفرالدین‌شاه،از دواج کرد. او از اواخر حکومت محمدشاه قاجار تاچندی بعداز مشروطه، منصب امامت جمعه و جماعت تهران را بر عهده داشت.خانه امام جمعه از بناهای مسکونی اعیانی به‌شمار

می‌رود که با حدود ۸۷۹ مترمربع زیر بنا، ۲۵ بخش اندرونی و بیرونی دارد. بخش اندرونی آن که برای سکونت افراد خله و خدمه بود، سال‌ها پیش، تخریب وبه مدرسه تبدیل شد اما بخش بیرونی که محلی برای پذیرایی از مهمانان امام‌جمعه‌بود، همچنان باقی مانده‌است.



نشانی: خیابان ناصر خسرو، روبه‌روی وزارت اقتصاد و دارایی، کوچه امام‌جمعه	شماره ثبت ملی: ۱۷۷۲	زمان ثبت اثر: ۱۳۷۶ تا ۱۳۷۷	وضعیت فعلی بنا: موزه

کاخ‌ها و عمارت‌هایی که روایتگر تاریخ اند

دیدار بادایی جان ناپلئون قیصر و روزگار قریب!

✓ **مهدیه تقوی‌راد**

کوشک، کاخ، خانه، سرا و عمارت هر چه نام گرفته باشند، همگی جاذبه‌های تاریخی و گردشگری تهران محسوب می‌شوند که پایتخت را از این حیث زیاتر د همگان کرده‌اند. شهری که اگر چه سن آن هنوز به ۴۰۰قرن هم نرسیده اما دیدنی‌هایش آنقدر زیاد



خانه اتحادیه

عمارت عین‌الدوله

نشانی: پاسداران، میدان هروی، خیابان وفاشمن، خیابان جمالی، شماره ۱۷	شماره ثبت ملی: ۲۵۴۱	زمان ثبت اثر: ۱۳۷۷ تا ۱۳۷۹	وضعیت فعلی بنا: خانه موزه تهران قدیم

نشانی: پاسداران، میدان هروی، خیابان وفاشمن، خیابان جمالی، شماره ۱۷	شماره ثبت ملی: ۲۵۴۱	زمان ثبت اثر: ۱۳۷۷ تا ۱۳۷۹	وضعیت فعلی بنا: نگارخانه برگ

معرفی: در ۱۱هزار و ۹۰۰ مترمربع ساخته شد و محل اقامت بیلاقی عین‌الدوله، وزیر جنگ محاسن تاریخی در دوره قاجار بود و سپس به محل سکونت خانواده هروی بصیرالدوله تبدیل شد.

صدراعظم ناکام

سلطان عبدالمجید میرزا عین‌الدوله،نوه فتحعلی‌شاه قاجار بود که اگرچه به صدراعظمی ایران برگزیده شد اما پس از آنکه جنبش‌های آزادی خواهی مردم را به‌شدت سرکوب کرد،از کار برکنار شد.او در کاینه‌های علاءالسلطنه و مستوفی الممالک،وزیر داخله بود و بار دیگر در زمان احمدشاه به صدراعظمی انتخاب شد و در نوبت سوم،قوی‌ترین کابینه را در طول مبارزات مشروطیت تشکیل داد و به‌شدت با مشروطه مخالفت کرد.

معماری قرینه

هنگام ورود به باغ ابتدا زیبایی چشمگیر نمای عمارت باعث جلب توجه می‌شود. سپس ایوانی با سقف بلند و ستون‌هایی که به زیبایی و با فاصله در هر سه‌ای چوبی بسیار زیبا و باخود جاب می‌کنند. سبزها و درختان زیبا درهای چوبی باشیقه‌هایی رنگی و نرده‌های فرفروزه به شکل نیلوفر آبی همگی جزو طراحی بسیار زیبای نمای ایوان‌ها هستند. طبقه همکف عمارت، شاذنشین محسوب می‌شد.

نشانی: میدان بهارستان خیابان هدایت	شماره ثبت ملی: ۳۱۵۶۶	زمان ثبت اثر: ۲۲ خرداد ۱۳۹۶	وضعیت فعلی بنا: در مالکیت سازمان تأمین اجتماعی



لقب‌های «اسعدالدوله» و «صرالسلطنه» هم به او داده بودند. پس از استبداد صغیر از آنجا که از رهبران فاتح تهران بود به‌و لقب «سپهدار اعظم» هم دادند. سرانجام احمدشاه قاجار او را به «سپهسالار اعظم» ملقب کرد و لقب «سپهدار اعظم» به فتح‌الله خان اکبر داده شد. این وضع سبب دشواری‌هایی شد.از همین روی برخی برای پیشگیری از اشتباه او را «سپهدار رشتی» نامیدند. محمدولی خان تنکابنی در کنار

سردار اسعد بختیاری یکی از ۲ فرمانده سپاهیان مشروطه‌خواه بود که فرماندهی مجاهدین مارندران و گیلان و قزوین را در فتح تهران و احیای مشروطیت بر عهده داشت. حدود ۲۵۰۰ مترمربع زیربنا و ساختمان ۶۰۰ مترمربعی دارد و در ۲ طبقه ساخته شده که اگر از بیرون به



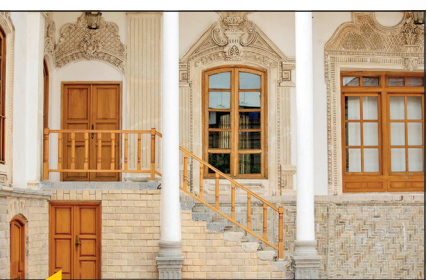
امضاکننده معاهده صلح

میرزا محمدتقی قوام‌الدوله آشتیانی از رجال دوره قاجار ونوه میرزا محسن آشتیانی، مالک قدرتمند آشتیان در عصر کریم خان زند بود. میرزا تقی خان خدمت خود را در دربار فتحعلی‌شاه آغاز کرد. او پس از پیروزی ایران بر عثمانی در جنگی که به سال ۱۲۰۰ خورشیدی روی داد، برای عقد معاهده صلح به بارزنه‌اروم (ارزروم) رفت و چندی بعد به لقب قوام‌الدوله مفتخر شد و به وزارت کرمانشاه و فارس رسید و اندکی بعد در گذشت.

اتاق هفت دری

به‌صورت مثلثی بین کوچه‌های میرزا محمود وزیر، محدث وزیر و محصور و ورودی این مجموعه از کوچه محدث فعلی بود. کوچه سرای وثوق‌الدوله (محدث) به‌نام عصمت‌الدوله (همسر محمد قوام‌الدوله) معروف بوده و فضای سبزی و پارک فعلی موجود نیز در آن زمان به‌عنوان کالسکه‌خانه استفاده می‌شد، وجود اتاق هفت‌دری از جمله مهم‌ترین عوامل زیبایی این خانه است. در خانه قوام‌الدوله، ۲ بادگیر وجود دارد که علاوه بر تهویه هوا و خنک کردن خانه، نقش تزئینی دارد.

خانه اتحادیه



نشانی: خیابان لاله زار، بست اتحادیه	شماره ثبت ملی: ۱۲۵۵۷	زمان ثبت اثر: ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۶	وضعیت فعلی بنا: خانه طهران

معرفی: این خانه باغ متعلق به امین‌السلطان، صدراعظم دوره ناصرالدین‌شاه، مظفرالدین‌شاه و محمدعلی‌شاه قاجار بود که پس از کشته شدن او، توسط حاج رحیم اتحادیه خریداری شد.

سیاستمدار همه‌فن حریف

مهدی قلی خان هدایت مشهور به مخبرالسلطنه از رجال اواخر عصر قاجار بود. او ۵دهه در عرصه سیاست ایران حضور داشت و در دوره ۵ پادشاه به سیاست‌ورزی مشغول بود و مناصب سیاسی مهمی همچون حکومت آذربایجان و فارس، نمایندگی مجلس در صدر مشروطه، وزارت علوم، وزارت فواید عامه، وزارت عدلیه، و بابت دیوان تمیز (دیوان عالی کشور) و نخست‌وزیری را داشت.

استوار بر ۷ جفت ستون

باغ این عمارت با حوضچه‌ها و پلکان‌های زیبا ترین شده و در ختان کهنسال نیز زیبا شکوه و ابهت خاصی به باغ بخشیده‌اند. یک حوض ۱۶ ضلعی ستاره شکل بسیار زیبا در باغ وجود دارد که ۳ حوض کوچکتر اطراف آن را احاطه کرده‌اند. بالکنی در جلوی ساختمان در طبقه چندانق و تالار با تزئینات آینه کاری، مقرنس کاری،رسمی رنگی، نقاشی‌ها و تابلوهایی از افراد معروف دربار و هنرمندان آن زمان است. بیشتر این نقاشی‌ها توسط کمال‌الملک و آذر صدیقی کشیده شده‌اند. عمارت جنوبی هم شامل داخل ساختمان می‌توان به آن راه پیدا کرد.

یادگاری از کمال‌الملک

این خانه شامل ۲ عمارت کوچک و بزرگ در ضلع‌های جنوبی و شمالی است. عمارت شمالی ۲ طبقه دارد. طبقه زیرین حوضخانه و طبقه بالایی هم شامل چند اتاق و تالار با تزئینات آینه کاری،مقرنس کاری،رسمی رنگی، نقاشی‌ها و تابلوهایی از افراد معروف دربار و هنرمندان آن زمان است. بیشتر این نقاشی‌ها توسط کمال‌الملک و آذر صدیقی کشیده شده‌اند. عمارت جنوبی هم شامل داخل ساختمان می‌توان به آن راه پیدا کرد.

خانه سردار اسعد



نشانی: خیابان فردوسی، محوطه داخلی بانک ملی ایران	شماره ثبت ملی: ۱۷۶۵	زمان ثبت اثر: سال ۱۳۷۵	وضعیت فعلی بنا: موزه بانک ملی ایران

معرفی: از مجموعه تاریخی و معروف باغ ایلخانی دوره ناصری و یکی از زیباترین یادگاری تاریخی شهر تهران است. مجموعه باغ ایلخانی در دوره حکومت ناصرالدین شاه قاجار، یک خیابان بسیار طولانی بود که این خیابان زیرا با سنگفرش و دو طرف آن درختکاری کرده بودند، شب‌ها این خیابان را با نور چراغ گاز روشن نمی‌داشتند.

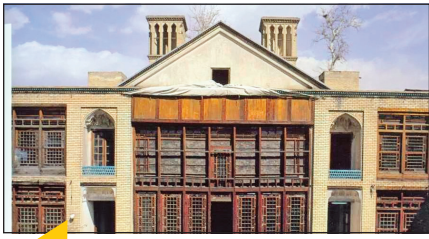
رئیس ایل بختیاری

علی‌قلی خان سردار اسعد، معروف به سردار اسعد بختیاری از رجال سیاسی دوره قاجار و از رؤسای ایل بختیاری بود که حیات سیاسی‌اش هرزمان با به قدرت رسیدن ۴ پادشاه در ایران است. سردار اسعد پس از به قتل رسیدن ناصرالدین شاه توسط میرزا رضا کرمانی، مأمور نظم تهران شد و در زمان مظفرالدین شاه نیز فرمانده ستون بختیاری، با لقب سر تنیبی باقی ماند. مدتی نیز به‌عنوان ایلخانی بختیاری، از جانب مظفرالدین شاه انتخاب شد. سردار اسعد در سال ۱۲۹۱ شمسی دستور ساخت این عمارت بی‌نظیر را صادر کرد.

یادگاری زیبای شهر

عمارت اصلی ساختمان ۲ طبقه دارد که جلوی ورودی عمارت اصلی چندین ستون قرار گرفته و تا تراس طبقه دوم بالا رفته است. در ورودی عمارت از جنس چوب و استفاده از عاج فیل در منبت کاری در، جلوه خاصی به آن بخشیده است. بعد از تغییراتی که در اجرای طرح توسعه شهری مبتنی بر استقرار نظام مدنی که بین سال‌های ۱۲۹۹ تا ۱۳۲۰ شکل گرفت به‌وجود آمد، خیابان علاءالدوله به خیابان فردوسی تغییر نام یافت. در ساخت و سازهایی که در سال ۱۳۰۷، بنای صندوق پس انداز ملی و دیگر بناهای ادارات مرکزی بانک ملی ساخته شد، خانه سردار اسعد بختیاری هم که در داخل این مجموعه قرار داشت، توسط بانک ملی ایران خریداری شد و مورد استفاده‌های گوناگونی قرار گرفت تا اینکه بانک ملی تصمیم گرفت این بنا را به موزه بانک ملی ایران تغییر کاربری دهد.

خانه قوام‌الدوله



نشانی: سرچشمه، خیابان امیرکبیر، کوچه میرزا محمود وزیر (علیرضا جابودی)، پلاک ۱۰	شماره ثبت ملی: ۲۵۲۴	زمان ثبت اثر: آذر ۱۳۷۷	وضعیت فعلی بنا: دفتر ایکوموس در ایران (سازمان نگهداری و پاسداری از اماکن میراث فرهنگی در سراسر جهان)

معرفی: با ۱۲ هزار مترمربع وسعت متعلق به میرزا محمدخان قوام‌الدوله بود که وراث بعدی، تقسیمات و تغییراتی در آن انجام دادند و قسمتی از عمارت در کوچه میرزا محمود هم به‌دلیل تعریض کوچه از بین رفت.

صدراعظم بی‌کفایت

میرزا علی اصغر خان اتابک، ملقب به امین‌السلطان نزدیک به ربع قرن، در سمت‌های وزیری، وزیراعظمی و صدراعظمی مشغول به کار بود. واگذاری امتیازات فراوان از جمله استخراج معادن قراچه‌داغ آذربایجان، تأسیس بانک استقراضی به روس‌ها و امتیازات بانک شاهنشاهی، بهره‌داری از تمام معادن ایران، امتیاز انحصاری خرید و فروش تنباکو، کشتیرانی در حوزه سفای رود به کشورهای انگلیس و روسیه برخی از اقدامات او بود. صدراعظم بعد از زمان مشروطیت برای یک‌دوره تقریباً ۵ ماهه نخست‌وزیر محمدعلی‌شاه بود.

لوکیشن سریال دایی جان ناپلئون

خانه اتحادیه مجموعه‌ای از چندین عمارت و بناسات که در زمینی به وسعت ۸۷۱۰ مترمربع ساخته شده. عمارت‌های این مجموعه شامل خانه حاج رحیم اتحادیه، خانه اسماعیل، خانه فرخ‌اعظم، خانه مسعود و خانه عبدالحسین است. سال ۱۲۵۴ ناصر تقوایی برای فیلمبرداری سریال دایی جان ناپلئون این خانه را انتخاب کرد. این سریال در قسمت بیرونی، اندرونی، خانه ربابی، حوضخانه و چند بخش دیگر فیلمبرداری شد.

عمارت مخبرالسلطنه



نشانی: خیابان شهید گلشهرزاد (دولت)، خیابان نعمتی، پلاک ۳۷۸	شماره ثبت ملی: ۱۱۳۵۵	زمان ثبت اثر: ۲۵ مهر ۱۳۸۳	وضعیت فعلی بنا: خانه شاعران ایران

معرفی: قدمت ساخت عمارت به اواخر دوره قاجار برمی‌گردد اما این محدوده بیشتر به‌عنوان باغ میان مردم معروف بوده تا اینکه مهدی‌قلی خان هدایت آن را صاحب شده است.

خانه

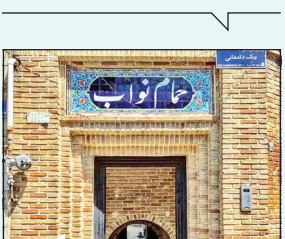
ظهيرالاسلام (رئيس الوزرا)

● ویژه‌نامه روز هفتم

● ۱۱ آبان ۱۴۰۲

● شماره ۱۹

حمام نواب



نشانی: خیابان ۱۵ خرداد، کوچه امامزاده یحیی، بعد از بازارچه	شماره ثبت ملی: ۱۶۲۲۵	زمان ثبت اثر: سال ۱۳۸۵	وضعیت فعلی بنا: مرکز صنایع دستی شهر تهران

معرفی: توسط سارا سلطان خاتون و سارا هاجر خاتون، دختران حاج‌نواب از نوادگان قاجار ساخته شده است. برای جلوگیری از اتلاف گرما و امکان استفاده از آب قنات‌ها و چشمه‌ها برای استحمام، پایین‌تر از سطح زمین ساخته شده است. حدود هزار مترمربع وسعت دارد که با ۲۰ پله از کف بازار پایین‌تر است و آب آن از قناتی معروف به حاج‌علیرضا تأمین می‌شد.

آب تنی در حوض آب سرد

این حمام قبلاً یک چاله حوض و ۳ خزینه داشت که چاله حوض آن، از بزرگ‌ترین چاله حوض‌های تهران بود. حمام نواب بخش‌هایی چون هشتی، سربینه، تنظیف گرمخانه، خزینه و استخر داشت که هشتی، فضای سر پوشیده‌ای است که به کوچه متصل می‌شد. سربینه جایی که رختکن حمام بود و معمولاً مسئولی در آن، وظیفه حفاظت از لوازم شخصی مشتریان را بر عهده داشت. گرمخانه، سرویس بهداشتی، خزینه و استخر هم از جمله دیگر قسمت‌های حمام سنتی نواب بود. چاله حوض هم که همان حوض‌های بزرگ است، با آب سرد پر و برای شنا در آن به‌خصوص در روزهای گرم تابستان استفاده می‌شد. در تابستان، روبه‌روی درب حمام نواب، معمولاً جمعیتی بود که برای فرار از گرمای طاقت‌فرسای تهران، به این حمام بنده می‌پردند.

لوکیشن فیلم قیصر

آنچه اکنون بعد از بازسازی در معماری این بنا قابل تماشاست، کاربندی و وجود آهک روی سطح بناسات که نشان از ذوق و استعداد هنری معمار آن دارد.از دیگر مصالح به‌کاررفته در این بنا وجود کاشی کاری و آجرچینی خاصی آن است که دید بصری آن را برای شناساندن این اثر دوچندان کرده است. یکی از دلایل شهرت یافتن گرمابه نواب، ساخت قسمتی از فیلم مشهور «قیصر» به کارگردانی مسعود کیمیایی در این حمام است که از جمله فیلم‌های ماندگار سینمای ایران محسوب می‌شود.

معرفی: در زمان ناصرالدین‌شاه قاجار متعلق به شخصی به‌نام میرزا حسن خان سپهسالار بود و چون وارثی در این دنیا نداشت، این عمارت زیبا را به شاه قاجار واگذار کرد و در نهایت هم شاه آن را به ملیجکش بخشید.